

Китоби Дониёл — яксаду нӯҳум

Ошкор сохтани татбиқи сегонаи нубувват: аҳамияти нубуввати боби нӯҳуми Ваҳй ва ҳаракати муосири ислоҳотӣ

Jeff Pippenger

2024-03-01

Нимаи аввали боби нӯҳуми Ваҳй карнаи панҷумро муайян мекунад, ки он войи аввал аст; ва нимаи дуюми боб карнаи шашумро муайян мекунад, ки он войи дуюм аст. Ҳар ду карна дар харитаҳои пешқадамони солҳои 1843 ва 1850 ба таври равшан тасвир шудаанд. Вақте ки шаш ояти охирини боби ёздаҳуми Дониёл дар вақти анҷом, дар соли 1989, бо фурӯпошии Иттиҳоди Шӯравӣ кушода шуданд, ҳаракати ислоҳотии яксаду чилу чор ҳазор оғоз ёфт.

Дар миёни ҳақиқатҳое, ки дар соли 1989 шинохта шуданд, ин буд, ки ҳаракатҳои бузурги ислоҳотии таърихи Китоби Муқаддас вучуд доранд ва ҳамаи онҳо бо якдигар мувозӣ мебошанд. Ҳамаи анбиё, ва бинобар ин ҳар як таърихи муқаддас, аз ҷумла ҳаракатҳои муқаддаси ислоҳотӣ, ҳаракати ниҳонии бузурги ислоҳотии саду чилу чаҳор ҳазорро ба тасвир мекашанд, ки ҳамчунин ҳамон ҳаракати пурқудрати фариштаи сеюм аст. Ҳангоме ки раванди мӯҳрғузори оғоз меёбад, пошдани борони охир низ оғоз меёбад. Кушода шудани ҳаракатҳои ислоҳотӣ дар соли 1989, ки баъд аз он кушода шудани шаш ояти охирини Дониёл ёздаҳум дар соли 1992 ба амал омад, муҳити муқовиматро ба вучуд овард, ҷунон ки ҳамеша рӯй медиҳад, вақте ки ҳақиқати нав ва ҳозира кушода мешавад.

Дар даргири бо ҳақиқати шаш ояти охирини Дониёл ёздаҳум, Худованд ҳақиқатеро ошкор намуд, ки таърихи нубуввати Руми бутпараст, дар якҷоягӣ бо таърихи нубуввати Руми папавӣ, ки бар ду шохид устувор гардидааст, таърихи нубуввати Руми муосирро муайян месозад. Қоидаи татбиқи сегонаи нубувват шинохта шуд ва баъдан барои ҳимоя аз иштибоҳ ва муайяну барқарор сохтани ҳақиқат ба кор бурда шуд. Қоидаҳое, ки собит медоранд ҳар хатти ислоҳот бо дигар хатҳои ислоҳот мутавозӣ аст, ва қоидаҳои марбут ба татбиқи сегонаи нубувват, ба санги асосии қоидаҳое табдил ёфтанд, ки дар ҳаракати фариштаи сеюм барқарор гардида буданд, ҷунон ки пешакӣ дар таърихи миллери бо қоидаҳои барқароршуда, истифодашуда ва мунташиргардида тимсол гардида буд.

Татбиқи сегонаи нубувват, ҳамчун қоида, барои ҳаракати саду чилу чаҳор ҳазор кушода карда шуд, зеро онҳо ҳаракати борони охирин мебошанд, ва Ислом-и войи сеюм паёми борони охирин аст. Принсипи татбиқи сегонаи нубувватро Шери қабилаи Яҳудо хеле пеш аз он ки Ислом-и войи сеюм 11 сентябри соли 2001 дар таърих зоҳир гардад, муайян намуда буд, зеро Ё меҳост, ки қавми айёми охирини Ё, ҳангоме ки Ё қавми Худро ба роҳҳои қадимаи Ирмиё бозмегардонад, паёме, ки бо расидани войи сеюм ифода мешавад, ба осонӣ бишносанд.

Фаҳмиши пешгузаштагон дар бораи карнаҳои панҷум ва шашум, ҷунон ки дар боби нӯҳуми китоби Ваҳй баён шудааст, ҷунин доништа мешуд, ки он порчае дар китоби Ваҳй аст, ки аз

ҷониби таърих аз ҳама устувортар ва равшантар тасдиқ гардидааст. Урия Смит баёни худро оид ба боби нӯҳуми китоби Ваҳй бо истифода аз суҳанони таърихнигор Кит оғоз мекунад, то маҳз ҳамин нуктаро таъкид намояд.

«Барои тафсири ин карнай, мо боз аз навиштаҳои ҷаноби Кит истифода хоҳем бурд. Ин нависанда ба дурустӣ мегӯяд: “Дар миёни муфасссирон дар бораи ҳеҷ қисми дигари Апокалипсис қариб чунин мувофиқати яқсон вучуд надорад, чунон ки дар мавриди татбиқи карнайҳои панҷум ва шашум, ё войҳои яқум ва дуюм, ба сарасенҳо ва туркон. Ин он қадар ошкор аст, ки ба душворӣ метавон онро нодуруст фаҳмид. Ба ҷои он ки барои муайян кардани ҳар яке як ё ду оят бахшида шуда бошад, тамоми боби нӯҳуми Ваҳй, ба қисмҳои баробар, ба тавсифи ҳар ду машғул аст.” Uriah Smith, Daniel and Revelation, 495.»

Тақсимои бобҳои миёни войи яқум ва дуюм таърихи войи яқумро, ки бо Муҳаммад намояндагӣ мешавад, ҷудо месозад. Аз лиҳози ҷуғрофӣ он дар он ҷо воқеъ аст, ки муаррих Александр Кит онро саросин меномад, ва мо имрӯз онро Арабистон меномем. Таърихи войи дуюм, ки бо Усмон I намояндагӣ мешавад, аз лиҳози ҷуғрофӣ дар Туркия воқеъ аст, ки муаррих онро туркҳо мешиносад. Таърихи войи яқум дар Арабистон, зодгоҳи Ислом ва Муҳаммад, ҷойгир шуда, ба иҷро расид. Таърихи войи дуюм дар Туркия, зодгоҳи Империяи Усмонӣ, ҷойгир шуда, ба иҷро расид.

Таърихи войи аввал ҷангеро муайян мекунад, ки ба муқобили Рум аз ҷониби ҷанговарони мустақил равона шуда буд, ки ягона паймони мутақобилаи онҳо бо яқдигар дини Ислом буд. Таърихи войи дуюм ҷангеро муайян мекунад, ки ба муқобили Рум аз ҷониби дини муташаққил ва қудрати давлатӣ равона шуда буд, ки Хилофат номида мешавад. Дар ҳар ду ҳолат, ҳоҳ ҷанги мустақилона бар зидди Рум дар таърихе, ки Муҳаммад намояндагӣ мекунад, ҳоҳ ҷанги муташаққиле, ки Усмон, ё Империяи Усмонӣ, намояндагӣ менамояд, усули ҷанг ин буд, ки ҳамла ногаҳон ва ғайричаҳмдошт анҷом дода шавад. Он ҷанге набуд, ки бо пӯшондани ҳамаи сарбозон ба либосҳои низомии ҳамранг, сипас ташкил додани сарбозон дар як саф ва пеш рондани онҳо ба сӯи тири туфанг, чунон ки одати ҳарбии он замон буд, иҷро карда мешуд. Калимаи «ассасин» бар усули ҷангии исломии зарбаи ногаҳонӣ ва ғайричаҳмдошт асос ёфтааст, ки одатан ба марги ҳуди ҳамлагар низ меанҷомид.

Вожаи «қотил» аз вожаи арабии «ҳашшошин» бармеояд, ки худ аз «ҳашиш» гирифта шудааст ва маънояш «ҳашиш» ё «каннабис» мебошад. Ин истилоҳ дар асл барои ишора ба гурӯҳи пинҳонкор ва мутаассиби мусулмонони низории исмоилӣ дар Шарқи Наздик дар давраи асрҳои миёна ба кор мерафт. Аъзои ин гурӯҳ бо шеваҳои ғайримаъмулӣ ва бисёр вақт хушунатомези худ маъруф буданд, аз ҷумла бо истифода аз сӯиқасдҳои сиёсӣ барои расидан ба ҳадафҳои хеш. Гуфта мешавад, ки онҳо баъзан барои омодагӣ ба амалиётҳои худ ҳашиш истеъмол мекарданд, ки ин боис шуд истилоҳи «ҳашшошин» ё «ассасинҳо» дар ҷаҳони Ғарб роиҷ гардад. Ассасинҳо дар давраи асрҳои миёна ғаёл буданд, асосан дар Форс ва Сурия, ва дар муҳолифатҳои гуногуни сиёсӣ ва сӯиқасдҳои он замон нақши назаррас бозидаанд. Истилоҳи «қотил» оқибат ба забонҳои аврупоӣ роҳ ёфт ва дар он ҷо ба

маънои фарохтар барои ишора ба афроде ба кор рафт, ки кушторҳои сиёсӣ ё ҳадафмандонаро анҷом медиҳанд.

Ин навъи ҷанг хосияти муҳими нубуввати се воӣ аст, зеро нақши нубуввати Ислом ба вучуд овардани ҷанг мебошад. Ислом ҳамчун рамз комила ба ҷанг марбут аст, ва дар боби нуҳуми китоби Ваҳй, Ислом дар воӣ якум ва дуҷум намунаи ҷангҳои онҳост. Ҷанги онҳо дар китоби Ваҳй ҳамчун он амале муайян шудааст, ки халқҳоро ба ғзаб меорад, андаке пеш аз баста шудани замони имтиҳон.

Ва халқҳо ба ғзаб омаданд, ва ғзаби Ту фаро расид, ва вақти мурдагон, то ки доварӣ шаванд, ва то ки мукофот диҳӣ ба бандагони Худ — анбиё, ва ба муқаддасон, ва ба онҳое ки аз исми Ту метарсанд, хурду бузург; ва то ки ҳалок сози онҳоеро, ки заминро вайрон мекунад. Ваҳй 11:18.

«Халқҳо» андаке пеш аз он ки ғзаби Худо биёяд, «ба ҳашм оварда мешаванд»; ва ғзаби Худо, чунон ки дар китоби Ваҳй тасвир шудааст, ҳамон ҳафт вабои охирин аст, ки ҳангоми ба поён расидани муҳлати имтиҳони инсон меоянд. Дар ин оят се аломати роҳ мавҷуд аст: ба ҳашм омадани халқҳо, ғзаби Худо, ва вақти доварӣ қардани мурдагон. Доварии мурдагоне, ки дар ин ҷо зикр шудааст, доварии мурдагони шарир аст, ки дар давоми ҳазорсолаи ҳазорсола сурат мегирад, на доварии таҳқиқи мурдагон, ки 22 октябри соли 1844 оғоз ёфт. Хоҳар Уайт равшан баён мекунад, ки он се аломати роҳ дар ин оят аз ҳам ҷудо мебошанд ва ба ҳамон тартибе, ки дар оят омадаанд, воқеъ мегарданд.

«Ман дидам, ки ҳашми халқҳо, ғзаби Худо ва вақти доварӣ қардани мурдагон ҷудогона ва аз ҳам фарқкунанда буданд, ва яке пас аз дигаре меомад; ҳамчунин дидам, ки Микоил ҳанӯз барнахостааст, ва он вақти тангӣ, ки мисли он ҳеҷ гоҳ набуд, ҳанӯз оғоз наёфтааст. Ҳоло халқҳо ба ҳашм меоянд, аммо вақте ки Саркоҳини мо қори Худро дар муқаддасгоҳ ба анҷом расонад, Ё бармехезад, либосҳои интиқомро ба бар мекунад, ва он гоҳ ҳафт балои охирин рехта хоҳанд шуд.

«Ман дидам, ки он ҷаҳор фаришта ҷаҳор бодро нигоҳ хоҳанд дошт, то вақте ки қори Исо дар қудс анҷом ёбад; ва баъд он ҳафт балои охирин хоҳанд омад». Early Writings, 36.

Нақши ислом дар охирин китоби Китоби Муқаддас ин аст, ки халқҳоро ба ғзаб оварад, ва онҳо инро ба воситаи ҷанг анҷом медиҳанд. Нақши ислом дар аввалин китоби Китоби Муқаддас ин аст, ки дасти ҳар инсонро дар ҷаҳон бар зидди ислом, ки дар симои Исмоил муаррифӣ шудааст, муттаҳид созад.

Ва фариштаи Худованд ба вай гуфт: «Инак, ту ҳомиладор ҳастӣ, ва писаре хоҳӣ зоид, ва номи ӯро Исмоил хоҳӣ гузошт; зеро Худованд мусибати тӯро шунидааст. Ва ӯ марди ваҳшӣ хоҳад буд; дасти ӯ бар зидди ҳар кас, ва дасти ҳар кас бар зидди ӯ хоҳад буд; ва ӯ дар рӯ ба рӯи ҳамаи бародарони худ сокин хоҳад шуд». Ҳастӣ 16:11, 12.

Калимаи «даст» ҳамчун рамз, мисли ҳамаи рамзҳои Китоби Муқаддас, вобаста ба матне ки дар он истифода мешавад, метавонад зиёда аз як маъно дошта бошад. Ба андозаи хеле бештар, «даст» ҳамчун рамз дар пешгӯии Китоби Муқаддас, рамзи ҷанг аст. Калимаи ибрие,

ки ба «марди ваҳшӣ» тарчума шудааст, ҳамон калимаест барои хари ваҳшии арабӣ, ки чандин паёмади муҳими пешгӯёна дорад; яке аз онҳо ин аст, ки хари арабӣ узви хонаводаи Equidae-и ҳайвонот мебошад, чунон ки асп низ ҳаст. Дар боби нӯҳуми Ваҳй, ва ҳамчунин дар ҳар ду ҷадвали муқаддаси Ҳабаққуқ (ҷадвалҳои пешоҳангони солҳои 1843 ва 1850), асп ҳамчун рамзи ҷанге истифода шудааст, ки Ислом дар се вой намоёндагӣ мекунад. Аввалин ва охирин ёдоварии Ислом, тавре ки дар китоби Ҳастӣ ва китоби Ваҳй намоёндагӣ шудааст, Исломо бо рамзи хонаводаи Equidae (хар ё асп) муайян менамоянд, ва ҳар ду нақши Исломо таъкид мекунанд, ки овардани ҷанг ба «хар кас» (миллатҳо) мебошад.

Дар китоби Ваҳй, боби НУҲУМ, ояти ЁЗДАҲУМ, хусусияти Ислом муайян карда мешавад, зеро аз рӯи рамзи нубувватӣ хусусият ба воситаи ном ифода меёбад. Номе, ки ба подшоҳе дода шудааст, ки бар Ислом ҳукмронӣ мекунад, он ишораи нахустин ба Исломо дар китоби Ҳастӣ инъикос мекунад, ки дар он навишта шудааст, ки хусусият ё рӯҳи Исмоил «дар ҳузури ҳамаи бародарони худ сокин хоҳад шуд». Подшоҳе, ки бар тамоми Ислом ҳукмронӣ мекунад, рӯҳи Исмоил аст (подшоҳи онҳо), ки дасти ӯ «бар зидди хар одам» аст.

Ва бар болои худ подшоҳе доштанд, ки ӯ фариштаи вартаи беҳад аст; номи ӯ ба забони ибронӣ Абаддон аст, вале ба забони юнонӣ номи ӯ Аполлиён мебошад. Ваҳй 9:11.

Дар Аҳди Қадим, ки бо забони ибронӣ ифода шудааст, ё дар Аҳди Ҷадид, ки бо забони юнонӣ ифода шудааст, ҳислате, ки бар пайравони дини ислом ҳукмронӣ мекунад, ҳамчун ё Аваддун ё Аполлион муайян мегардад, ки ҳар ду ба маънои «марг ва ҳалокат» мебошанд. Марг ва ҳалокат ҳислати ислом аст, ҳоҳ он дар Аҳди Қадим намоёндагӣ шавад, ҳоҳ дар Аҳди Ҷадид. Хусусиятҳои мушаххаси рӯҳе, ки дар дохили ҳар як пайрави ислом ҳукм меронад, дар иртибот бо рамзи хар ё асп, ҳар ду ҷузъҳои истинодҳои Аввал ва Охир ба ислом мебошанд. Ин ду сифати нубувватӣ мӯҳри Алфа ва Омегаро доранд. Вақте ки Хоҳар Уайт паёмеро, ки яксаду чилу чор ҳазорро ба ҳаёт меорад, ҳамчун лашкари қудратманди фариштаи сеюм муайян мекунад, вай чунон мегӯяд:

«Фариштагон чор бодро нигоҳ медоранд, ки чун аспи ҳашмгине тасвир шудааст, ки меҳаҳад аз банди худ раҳо шавад ва бар рӯи тамоми замин тохта гузарад, дар роҳи худ ҳалокат ва маргро меоварад.

«Оё мо дар ҳуди лаби олами абадӣ ҳоб хоҳем рафт? Оё мо кунд ва сард ва мурда хоҳем буд? Оҳ, кош дар калисоҳои мо Рӯҳ ва нафаси Худо ба қавми Ё дамида мешуд, то ки бар пой худ биистанд ва зинда бошанд. Мо бояд бубинем, ки роҳ танг аст ва дарвозаи борик. Аммо ҳангоме ки мо аз дарвозаи борик мегузарем, фароҳии он бе ҳеҷ ҳадду қанор аст». Manuscript Releases, ҷилди 20, 217.

Ҷаҳор бод ҳангоми мӯҳр задани яксаду чилу ҷаҳор ҳазор нигоҳ дошта мешаванд, ва он ҷаҳор бод «аспе ҳашмгин» мебошанд, ки дар роҳи худ «марг ва вайронӣ» меоварад. Дар 11 сентябри соли 2001 войи сеюм ба таърихи нубувват ворид шуд ва «марг ва вайронӣ»-ро овард, ва ба ин васила «ҳалқҳоро ба ҳашм овард», вақте ки ба замини рӯҳонии ҷалол «ногаҳон ва ғайриҷашмдошт» зарба зад. Дар 7 октябри соли 2023 войи сеюм роҳи «марг ва вайронӣ»-и худро идома дод ва ба ин васила боз ҳам бештар «ҳалқҳоро ба ҳашм овард»,

вакте ки ба замини ҳақиқии ҷалол «ногаҳон ва ғайричашмдошт» ҳамла кард. Ҳамлаи аввалини ғайричашмдошт оғози давраи мӯҳр задани яксаду чилу чаҳор ҳазорро нишон дод, ва ҳамлаи охирини 7 октябри соли 2023 оғози давраи анҷомёбӣ, ё «басташавӣ»-и мӯҳр задани яксаду чилу чаҳор ҳазорро нишон медиҳад. Оё мо бояд дар ҳуди канори чаҳони абадӣ дар ҳоб бошем?

Дар ҳар ду ҷадвали муқаддаси пешқадамон, Ислом аз балои якум ва дуум ба таври равшан бо ҷанговарони исломӣ, ки бар аспҳои ҷангии худ саворанд, тасвир шудааст. Саворае, ки бар аспии ҷангии балои якум дар ҳар ду тасвир қарор дорад, найзае дар даст дорад, ва савораи аспе, ки балои дуумро ифода мекунад, аз милтиқ тир мепарронад. Ин фарқият дар боби нӯҳуми Ваҳй ба таври ошкор муайян шудааст, зеро маҳз дар таърихи балои дуум буд, ки порох ихтироъ гардид ва бори аввал дар ҷанг истифода шуд. Уриё Смит дар шарҳи оятҳои ҳабаҳ то нуздаҳи боби нӯҳуми Ваҳй чунин менависад:

«Қисми аввали ин тавсиф шояд ба намуди зоҳирии ин саворагон ишора дошта бошад. Оташ, ки рамзи ранг аст, ба сурх далолат мекунад, зеро “ба сурхии оташ” таъбири маъмул аст; ёкути кабӯд, ё ҳиёсинт, ба кабӯд; ва кибрит ба зард. Ва ин рангҳо дар либоси ин ҷанговарон ба дараҷаи зиёд ғолиб буданд; ба тавре ки ин тавсиф, мувофиқи ин назар, дар либоси низомии туркӣ, ки бештар аз сурх, ё арғувонии равшан, кабӯд ва зард таркиб ёфта буд, ба дақиқӣ мутобиқат мекард. Сарҳои аспон ба назар мисли сарҳои шерон буданд, то қувват, ҷасорат ва дарандагии онҳоро нишон диҳанд; дар ҳоле ки қисми охири оят, бешак, ба истифодаи бороти ҷангӣ ва силоҳи оташфишон барои мақсадҳои ҷанг ишора мекунад, ки он вақт танҳо ба наздикӣ қарор шуда буданд. Азбаски туркон силоҳи оташфишони худро савори асп истифода мебарданд, ба бинандаи дур чунин менамуд, ки оташ, дуд ва кибрит аз даҳони аспон берун меояд, чунон ки дар лавҳаи ҳамроҳ тасвир шудааст.»

«Дар хусуси истифодаи силоҳи оташфишон аз ҷониби туркон дар юриши онҳо бар зидди Қустантиния, Эллиотт (Hogae Apocalypticae, ч. I, сах. 482–484) чунин мегӯяд:— “Маҳз ба воситаи «оташ ва дуд ва кибрит», яъне ба тӯпхона ва силоҳҳои оташфишони Муҳаммад, кушта шудани сеяки одамон, яъне фатҳи Қустантиния, ва дар натиҷа нобудии империяи юнонӣ, вобаста буд. Аз замони бунёд ёфтани он аз ҷониби Қустантин акнун ҳазору сад сол ва бештар гузашта буд. Дар тӯли ин муддат готҳо, хунҳо, аварҳо, форсҳо, булғорҳо, сарасенҳо, русҳо, ва ҳатто ҳуди туркони усмонӣ, ҳамлаҳои душманонаи худро анҷом дода буданд ё онро муҳосира карда буданд. Аммо истехкомот барои онҳо дастнорас буд. Қустантиния боқӣ монд, ва ҳамроҳи он империяи юнонӣ низ. Аз ин рӯ изтиробии султон Муҳаммад барои ёфтани он чизе, ки монеаро бартараф созад, чунин буд. «Оё метавонӣ тӯпе бирезӣ, — ин суоли ӯ ба устои тӯпсозе буд, ки ба назди ӯ гурехта омада буд, — ки андозааш барои хароб кардани девори Қустантиния кофӣ бошад?» Сипас корхонаи рехтагарӣ дар Адрианопол таъсис дода шуд, тӯп рехта шуд, тӯпхона омода гардид, ва муҳосира оғоз ёфт.»»

«Сазовори таваҷҷуҳи ҷиддист, ки чӣ гуна Гиббон, ки ҳамеша тафсиргари ноогоҳи пешгӯии Апокалипсис аст, ин василаи нави ҷангро дар пешманзари тасвири худ қарор медиҳад, дар ривояти фасеҳу таъсирбахши хеш дар бораи фоҷиаи ниҳонии империяи

юнонӣ. Барои омодагӣ ба он, ӯ таърихи ихтирои тозаӣ порохро баён мекунад, “он омехтаи шӯраи нитр, сулфур ва ангишт;” аз истифодаи пешини он аз ҷониби Султон Амурот ёд мекунад, ва низ, чунон ки пештар гуфта шуд, аз рехтагариӣ Муҳаммад барои тӯпҳои бузургтар дар Адрианопол; сипас, дар чараёни худи муҳосира, тасвир мекунад, ки чӣ гуна “боронҳои найзаҳо ва тирҳо бо дуд, садо ва оташи милтиқҳо ва тӯпҳо ҳамроҳ буданд;” чӣ гуна “сафи тӯлонии тӯпхонаи туркӣ ба сӯи деворҳо равона шуда буд, ва ҷордаҳ батарея якбора бар ҷойҳои дастраситарин раъдосо мезаданд;” чӣ гуна “истехкомоте, ки асрҳо бар зидди зӯровариӣ душманона устувор монда буданд, аз ҳар тараф бо тӯпҳои Усмонӣ вайрон карда шуданд, шикӯфҳои бисёр кушода шуданд, ва назди дарвозаи St. Romanus ҷаҳор бурҷ бо ҳок яксон гардид;” чӣ гуна, зеро “аз хандақҳо, галераҳо ва пул, тӯпхонаи Усмонӣ аз ҳар тараф раъдосо мезад, урдугоҳ ва шаҳр, юнониён ва туркон, дар абри дуде фаро гирифта шуданд, ки онро ҷуз раҳиҳои ниҳой ё ҳалокати империяи Рум пароканда карда наметавонист;” чӣ гуна “деворҳои дугона бо тӯпҳо ба тӯдаи вайрона табдил дода шуданд;” ва чӣ гуна, билохира, туркон “аз миёни шикӯфҳо боло шуда,” “Константинопол тасхир гардид, империяи вай сарнагун шуд, ва дини вай аз ҷониби фатҳкунандагони мусулмон дар ҳок поймол карда шуд.” Ман мегӯям, сазовори мушоҳидаи ҷиддист, ки Гиббон то чӣ андоза равшан ва таъсирбахш забти шаҳр ва, ба ҳамин тартиб, нобудии империяро ба тӯпхонаи Усмонӣ нисбат медиҳад. Зеро ин ҷуз тафсири бар суҳанони пешгӯии мо чист? “By these three was the third part of men killed, by the fire, and by the smoke, and by the sulphur, which issued out of their mouths.”»

«Ояти 18. Бо ин се чиз сеяки аҳли одам кушта шуд: бо оташ ва бо дуд ва бо кибрите ки аз даҳонҳояшон мебаромад. 19. Зеро қуввати онҳо дар даҳонашон ва дар думҳояшон аст; зеро думҳояшон монанди морҳоянд ва сарҳо доранд, ва бо онҳо осеб мерасонанд.»

«Ин оятҳо таъсири марговари шеваи нави ҷангро, ки ҷорӣ гардида буд, баён мекунанд. Маҳз ба воситаи ҳамин василаҳо,—бороти оташфишон, силоҳи оташфишон ва тӯпҳо,—Константинопол ниҳоят мағлуб гардид ва ба дасти туркҳо супурда шуд». Uriah Smith, Daniel and Revelation, 510–514.

Мо омӯзиши воӣ сеюмро дар мақолаи навбатӣ идома хоҳем дод.

«Дишаб аз хоб бедор шудам, дар ҳоле ки бар зехнам бори гароне қарор дошт. Ман ба бародарон ва хоҳарони мо паёме мерасондам, ва он паёми огоҳӣ ва дастур буд дар бораи кори баъзе касоне ки назарияҳои ғалатро дар бораи қабули Рӯҳулқудс ва амалиёти Ӯ ба василаи васоити башарӣ тарғиб мекунанд.»

Ба ман дастур дода шуд, ки мутаассибие монанд ба он чи мо даъват шуда будем пас аз сипарӣ шудани вақт дар соли 1844 бо он рӯ ба рӯ шавем, дар миёни мо боз дар рӯзҳои поёнии паём пайдо хоҳад шуд, ва мо бояд ба ин бадӣ ҳоло низ ҳамон қадар қатъиян муқобилат кунем, чунон ки дар таҷрибаҳои аввалинаи худ бо он муқобилат карда будем.

«Мо дар остонаи рӯйдодҳои бузург ва ҷиддӣ истодаем. Нубувватҳо иҷро шуда истодаанд. Таърихи аҷиб ва пурҳодисае дар китобҳои осмон сабт мегардад — рӯйдодҳое, ки эълон шуда буд, ки андак пеш аз рӯзи бузурги Худо ба вуқӯъ хоҳанд

пайваст. Ҳама чиз дар ҷаҳон дар ҳолати ноором аст. Халқҳо ба ғазаб омадаанд, ва омодагиҳои бузург барои ҷанг анҷом дода мешаванд. Миллат бар зидди миллат дасиса меандешад, ва подшоҳӣ бар зидди подшоҳӣ. Рӯзи бузурги Худо бо шитоби азим наздик мешавад. Аммо, ҳарчанд халқҳо нерӯҳои худро барои ҷанг ва хунрезӣ ҷамъ меоранд, амр ба фариштагон ҳанӯз ҳам дар қувва аст, ки онҳо чор бодро нигоҳ доранд, то даме ки бандагони Худо бар пешониҳои худ мӯҳр зада шаванд». Selected Messages, book 1, 221.